

International Migration Outlook: SOPEMI 2009

Summary in Hungarian

Nemzetközi migrációs kilátások: SOPEMI – 2009. évi kiadás

Összefoglalás magyarul

- Az elmúlt két évtized folyamán erőteljesen nőtt az OECD-országokba irányuló migráció, az utóbbi években pedig jelentősen megnövekedett a munkavállalási migráció is.
- A kiadvány először megvizsgálja a gazdasági válságot és annak a nemzetközi migrációra gyakorolt hatását; ismerteti, miként érintette a válság a migrációs mozgásokat és a migrációs politikákat az utóbbi időben, és elemzi az előre jelzett közép- és hosszú távú hatásokat.
- Ezt követően a munkavállalási migráció kezelésével foglalkozik mind a magasan képzettek, mind a kevésbé képzettek vonatkozásában. Megvizsgálja, miként kell felkészülniük az országoknak a jövőbeli munkaerő-piaci keresletre, és hogy miként irányítható az illegális bevándorlás a lehető leginkább a legális csatornák felé.
- Minden táblázatnál és grafikonnál egy dinamikus link (StatLink) található, amely átirányítja az olvasót arra az oldalra, ahol a vonatkozó adatok Excel® formátumban olvashatók. Az olvasók a www.oecd.org/els/migrations/pmi oldalra is ellátogathatnak, ahol 2009 októberétől megtalálhatóak lesznek az egyes országokra vonatkozó kommentárok, trendelemzések, és statisztikai függelékek.

Bevezetés

Tekintettel arra, hogy egyre kevesebb fiatal lép be a munkaerőpiacra, a „baby-boom” idején születettek pedig nyugdíjba vonulnak, számos OECD-ország a munkavállalási célú migrációban keresi majd a munkaerő-kínálatban a következő évtizedek során várhatóan jelentkező hiány pótlásának lehetőségét. 2015-re a nyugdíjba vonulók száma az OECD-országokban meghaladja a munkaerőpiacra belépők számát, és ez a jelenség még sok éven át fennmarad. Bár a nemzetközi migráció nem az egyetlen módja a munkaerőhiány pótlásának – hiszen ott van még a technológia, a kiszervezés és a belföldi munkaerő-kínálat nagyobb fokú mobilizálásának lehetősége is –, bizonyos szakmákban és bizonyos országokban mégis fontos szerepet játszhat az igények kielégítésében.

Pillanatnyilag azonban a gazdasági válság jelentősen megváltoztatta a képet, és átmenetileg enyhítette a nyomást a munkaerőpiacon. A korábbi gazdasági visszaesések idején általában csökkent a nettó migráció, mert a munkáltatóknak kevesebb munkaerőre volt szükségük, kevesebb volt a bevándorlót vonzó munkalehetőség, és mert a kormányok maguk is módosították politikáikat és korlátozták a bevándorlók belépését, például alacsonyabb szinten maximálták a munkavállalási céllal bevándorlók számát (azokban az országokban, ahol vannak ilyen korlátozások), vagy levettek bizonyos foglalkozásokat a hiányszakmák listájáról.

A mostani válság sem kivétel. Általánosságban elmondható, hogy negatívan érintette a munkaerő-piaci feltételeket az OECD-országokban, csökkentette a munkavállalási célú migrációs mozgásokat, ugyanakkor szinte teljesen visszavetette az elmúlt években a bevándorlók révén elért munkaerő-piaci fejlődést is.

A válság által elsőként érintett országokban nagy mértékben nőtt a munkanélküliség, és csökkent a bevándorlók foglalkoztatottsága mind abszolút értelemben, mind pedig relatív értelemben, a helyben született lakossághoz viszonyítva. A gazdasági visszaesések általában jobban sújtják a bevándorlókat, mint a helyben született foglalkoztatottakat. Ennek számos oka van, többek között az, hogy a bevándorlók felülreprezentáltak a gazdasági ciklusokra érzékeny iparágakban, kevésbé biztonságos szerződésekkel rendelkeznek, továbbá alkalmazásuk és elbocsátásuk gyakorta diszkriminatív módon történik. Ezen túlmenően mind a belépő, mind a munkájukat elvesztő bevándorlók számára különösen nehéz tartósan belépni vagy visszalépni a munkavállalók sorába. Sok év óta most először csökkent az Egyesült Államokban alkalmazott bevándorlók száma a helyben született alkalmazottak száma alá.

A kormányoknak vigyázniuk kell, hogy a bevándorlók romló munkaerő-piaci helyzete ne veszélyeztesse a további migráció lehetőségét a növekedés újbóli megindulásakor. Fenn kell tartani az integrációs programokat, diszkriminációellenes intézkedéseket kell fogatosítani, és a bevándorlóknak is egyenlő mértékben kell profitálniuk a munkanélkülieket segítő aktív munkaerő-piaci politikákból.

A munkavállalási célú migrációs mozgások általánosabb kezelésének szükségessége nem szűnt meg a recesszióval. Bizonyos szakmákban továbbra is fennáll a hiány, és a fellendüléssel együtt ismét nagyobb mozgások várhatók. Ezek a jelenségek csak akkor lesznek kezelhetőek, ha az országok átfogóan, hosszú távra szólóan közelítik meg a kérdést. Olyan politikákat kell kidolgozni, amelyek biztosítják a migráció munkaerő-piaci igényekhez való igazodását, és csökkentik az illegális mozgásokat, és jobban elősegítik a bevándorlók és gyermekeik hosszú távú integrációját.

Az elmúlt évtizedekben a legtöbb állam a magasan képzettek munkavállalási célú migrációjának kedvezett olyan intézkedések bevezetésével, amelyek a magasan képzett bevándorlók alkalmazását és az országban maradását segítették elő, ám fel kell ismerniük, hogy bizonyos szakmákban és szektorokban alacsonyabban képzett bevándorlókra is szükség van. Az alacsonyabban képzett bevándorlók beengedése azonban olyan politikai döntés, amelyet a célországban jelentkező költségek és előnyök fényében kell mérlegelni. A gyakorlatban az országok túlnyomó többsége már fontolóra vette az alacsonyabb képzettséget igénylő munkakörökbe történő migrációt lehetővé tevő csatornák megnyitását. Egyre inkább felismerik, hogy az illegális bevándorlás táptalaját szolgálhat, ha az alacsony képzettséget igénylő munkakörökbe történő legális migrációra csak korlátozott lehetőség nyílik egy olyan időszakban, amikor nagy a kereslet az ilyen munkakörök betöltők iránt, és hogy egy ilyen politika érvényre juttatása nehéz és költséges lehet.

Az alacsony képzettségűek migrációját támogatni hajlandó országok közül többen is szervezett, átmeneti jellegű migrációs programokkal kívánják kezelni az alacsony képzettséget igénylő munkakörökbe történő migráció kérdését. Az átmeneti migrációnak azonban gazdasági értelemben csak ott van létjogosultsága, ahol a munkaerőigény valóban átmeneti jellegű. Nehéz és költséges a migráció átmeneti jellegének fenntartása akkor, ha a munkaerőigény állandó. Ekkor ugyanis mind a bevándorlók, mind a munkáltatók érdekeltek a munkaviszony fenntartásában.

Az OECD-országoknak az összes képzettségi szintet figyelembe vevő, kereslet által szabályozott munkavállalási célú migrációs rendszereket kell bevezetniük. Ezeknek a rendszereknek a munkáltatókat és a bevándorlókat egyaránt a szabályok betartására

buzdító ösztönzőket, valamint a bevándorlókat és a hazai foglalkoztatottakat egyaránt védő biztosítékokat kell tartalmazniuk. Hivatalos felvételi eljárásokat kell bevezetni az alacsony képzettséget igénylő munkakörökre jelentkezők számára is, már amennyiben a törvényes módszerek egyáltalán versenyre kelhetnek a munkáltatók és az illegális bevándorlók között jelenleg alkalmazott nem hivatalos négy szemközti beszélgetésekkel. A migrációs programok keretében ezért:

- meg kell határozni a munkaerő-piaci igényeket;
- hivatalos felvételi csatornákat kell kialakítani az alacsony képzettséget igénylő munkakörökre jelentkező bevándorlók számára;
- gondoskodni kell az elegendő számú vízum kiadásáról és gyors feldolgozásáról;
- hatékony módszereket kell biztosítani a tartózkodás és a bevándorló státusz igazolásához;
- hathatós határellenőrzési intézkedéseket és munkaügyi ellenőrzési eljárásokat kell bevezetni.

A fenti rendszerek bevezetésével – amelyek hatékony jogérvényesítési eszközöket és szankciókat biztosítanak a szabályokat megszegő munkáltatók ellen – csökkenhet az illegális bevándorlók alkalmazása.

Az utóbbi évtizedekben változások mentek végbe a magasan képzettek migrációja terén: míg a mozgások korábban jórészt az OECD-országokon belül történtek, addig ma a bevándorlók nagy része harmadik országból érkezik a munkáltatók által gyakorta el nem ismert képzettség és munkatapasztalat birtokában. Ez a humán erőforrás elértéktelenedését eredményezheti, emellett frusztrációt is okozhat, ha nem teljesülnek a bevándorlók képzettségük és tapasztalataik megtérülésével kapcsolatos elvárásai. A kedvezőtlen végkimenetel sok esetben amiatt következik be, hogy a bevándorlók nem egy konkrét munkalehetőség miatt érkeznek az adott országba, illetve a bevándorlás előtt nem mérik fel pontosan lehetőségeiket a befogadó ország munkaerőpiacán.

A képzett bevándorlók elvárásai és tényleges munkaerő-piaci helyzete közötti aránytalanság megszüntetésének legésszerűbb módja az előfordulás valószínűségének csökkentése a megfelelő intézkedéseknek a bevándorlók belépését megelőzően történő meghozatalával. A gyakorlatban ez a következőket jelenti:

- a bevándorlást megelőzően munkalehetőségeket kell ajánlani a potenciális bevándorlóknak;
- a bevándorlás engedélyezése előtt fel kell mérni nyelvtudásuk és képzettségük szintjét;
- ahol szükséges, átfogóbb minősítési és hitelesítési eljárásokat kell bevezetni a külföldön szerzett képesítések és munkatapasztalat vonatkozásában.

Az adott országban tanuló külföldi diákok alkalmazásával például biztosítható, hogy a munkaerőpiacra olyan bevándorlók lépjenek be, akik a szükséges és elismert képzettséggel rendelkeznek. A külföldi diákok számának növelése megteremtheti a hazai képesítéssel rendelkező potenciálisan alkalmazható bevándorlók új bázisát, így a küldő országra gyakorolt negatív hatások kockázata is kisebb lesz, mint a külföldi szakképzett munkavállalók alkalmazása esetén, mivel a képzés költségét részben a fogadó ország, vagy maguk a bevándorlók állják.

Az OECD-országoknak jobb eredményeket kell felmutatniuk a bevándorlók, és különösen gyermekeik integrálása terén. Bár a munkavállalási célú bevándorlóknak már az országba érkezéskor is van munkájuk, hosszú távú foglalkoztatásuk – különösen az alacsonyabb képzettséggel rendelkezők esetében – nem garantált. Fokozottan igaz ez a jelenlegi recesszióban, mivel a bevándorlókat általában súlyosabban érintik a romló gazdasági feltételek. A politikáknak törekedniük kell a bevándorlói közösségek nyelvtanulást gátló, a munkahelyekhez és a munkalehetőségekhez való hozzáférést akadályozó földrajzi és szociális elszigeteltségének megszüntetésére. Meg kell erősíteni azokat az intézkedéseket, amelyek a bevándorló gyerekeket már a lehető legfiatalabb életkorban a helyi nyelv használatára készítik, illetve ösztönzik az általános iskolai tanulmányaik előtti oktatásukat.

Ha a jól kezelt munkavállalási célú migráció előnyös a célország számára, akkor jelentős hasznot hajthat a küldő országok számára is. A pénzküldemények jelentős mértékben hozzájárulnak a címzettek jólétének növeléséhez. Jelentős részüket egészségügyi és oktatási beruházásokra fordítják, amelyek hozzájárulnak a küldő ország humán tőkéjének fejlesztéséhez, és elősegítik a potenciális növekedést. A küldő országokban jelentkező előnyök a tudás- és technológiatranszferben, valamint az üzleti beruházásokban testesülnek meg.

Az elvárásokat azonban megfelelő perspektívába kell helyezni. A munkavállalási célú bevándorlók száma valószínűleg nem lesz túl magas a legtöbb küldő ország népességéhez viszonyítva. A legjobban a nagyszámú bevándorlót adó országok járnak.

Az OECD-országok ezt a *diaszporikus* kapcsolatok támogatásával, a visszatérést gátló intézkedések (pl. a nyugdíjjárulék hordozhatóságának megszűnése vagy hiánya, valamint a tartózkodási jog elvesztése átmeneti távolmaradás miatt) eltörlésével, valamint a magas képzettséget igénylő átmeneti jellegű megbízásokat betölteni kívánó személyek mobilitását gátló akadályok csökkentésével segíthetik elő.

© OECD 2009

Ez az összefoglalás nem hivatalos OECD fordítás.

Ez az összefoglalás abban az esetben másolható, ha megemlítsre kerül az OECD szerzői joga és az eredeti kiadvány címe.

A többnyelvű összefoglalások az eredetileg angol ill. francia nyelvű OECD kiadványok kivonatos fordításai.

Az OECD on-line könyvesboltban díjmentesen állnak rendelkezésre: www.oecd.org/bookshop/

További információ kérhető a Közügyi és Kommunikációs Igazgatóság Jogi és Fordítási Csoportjától: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Látogasson el honlapunkra: www.oecd.org/rights/

